

Lingit

Hjelp til å lese, skrive og forstå

Skriv mer feil, opplev større mestring!

Like muligheter for alle

Hvem er jeg?

Sverre Andreas Hilditch Holbye

(Litt mer stressa enn ellers – Jeg kan ikke se dere og dere kan knapt se meg – Hvordan blir det?)

Hva gjør jeg?

Produktansvarlig i Lingit

Faglig bakgrunn

Informasjonsvitenskap mellomfag

Synspedagog / Spesialpedagogikk 2. avdeling

Praktisk bakgrunn

20+ års erfaring med tilrettelegging av IT-løsninger for mennesker med funksjonsnedsettelse i alle former og varianter.

Hva er dysleksi?

“Dysleksi er en vedvarende forstyrrelse i kodingen av skriftspråket, forårsaket av en svikt i det fonologiske systemet.” (Høien og Lundberg 1991, 2012)

- **Typiske trekk dysleksi:**

- Lav motivasjon for lesing og skriving
- De som sliter med lesing sliter nesten alltid også med skriving.
- Langsom lesing, innholdet oppfattes gjerne ikke.
- Korte tekster med kompliserte skrivefeil.
- Typiske skrivefeil er overdrevet lydrett skriving, vanligvis basert på egen dialekt.

- **Typiske trekk andre elever:**

- Har normale lese og skriveferdigheter
- Lengre tekster preget av få og enkle skrivefeil.
- Typiske skrivefeil er tastefeil eller manglende tegn (ca. 75% av alle feil).

Forholdet mellom skriftspråk og dysleksi

Italiensk - et veldig lydrett skriftspråk

Man oppdager færre elever med symptomer på dysleksi

Engelsk - et veldig *lite* lydrett skriftspråk

I UK lærer skolebarn å lese/skrive 6-8mnd senere enn i Norge.

I Italia oppdages dyslektikere først når de skal lære engelsk.

Hvorfor er engelsk så vanskelig?

Engelsk

Avstanden mellom talt og skrevet engelsk er svært stor.

I tillegg strever de fleste dyslektikere med vokalsystemet.

lang i (/i:/) kan realiseres på 7 måter

leap people here weird
chief police key

lang u (/u:/) kan realiseres på 7 måter

rude shrewd group
move fruit through
blue shoe

Symptomer - dysleksi og skriving

TIDS- OG ENERGIBRUK

Det meste av tiden brukes på å forsøke å skrive rett, ikke forfatte et budskap

KORTE TEKSTER

Siden det meste av tiden brukes på forsøk på rettskriving ender man opp med korte tekster.

MANGE SKRIVEFEIL

Feilene som gjøres er ofte grove gjerne overdreven lydrett skriving, ofte på dialekt

FÅR IKKE VIST HVA MAN KAN

Korte tekster med mange feil gjør at disse elevene ofte ikke får vist hva de kan

Skriving: Hva er dyslektikere «best i verden» på?

Dyslektikere er veldig gode på å skrive feil.

Lingits kombinasjon av metode og verktøy snur svakheten til å bli en styrke!

Ordprediksjon – hva betyr det å bruke?

Hvordan bruker elevene disse produktene?

Hvo -> Hvordan (12. forslag er korrekt)

bru -> bruker (13. forslag er korrekt)

el -> elevene (9. forslag er korrekt)

di -> disse (8. forslag er korrekt)

p -> produktene (5. forslag er korrekt)

11 tegn og 5 klikk istedenfor 33 tastetrykk

Men man må lese (eller høre på) 47 ord for å oppnå dette.

63 tastetrykk eller ordlesinger; dobbelt så mye "energi" som vanlig skriving.

Noen tankekors ved ordprediksjon

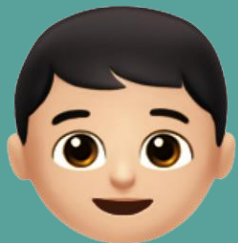
- Ordfullføring kan gjøre skrivingen adskillig mer krevende enn ellers
- Særlig problematisk for dem som opplever lesing som svært krevende
- Når man skriver slik som det høres ut vil ordprediksjon ofte ikke gi gode forslag overhodet.
- Lese mange ord som ikke har noen relevans for det jeg skal skrive gjør at jeg detter ut.
- Lese- og skrivestøtte for dyslektikere bør ikke baseres på at elevene tvinges til å bruke ordfullføring hele tiden og som eneste alternativ.

DEMONSTRASJON

En strukturert måte å arbeide på som gjør at **fokus er på riktig sted til riktig tid**. Da får man **skrevet mer**, med **færre feil** og bedre få **vist hva man kan**.

1. Skriv **først**. (Fokus på budskapet)
  - a) Minimal bruk av «støyende» ordprediksjon.
  - b) Er man usikker, skriv ordet slik man synes det høres ut (lydrett)
  - c) Engelsk: Kan man ikke ordet, skriv det på norsk.
2. Rett **etterpå**. (Fokus på teksten)
  - a) Oversett norske ord til engelsk
  - b) Kjør tekstkontroll
3. Lytt gjennom teksten helt **til slutt**. Vær oppmerksom på:
  - a) Mye som blir sagt uten pause kan bety manglende tegnsetning / lange setninger.
  - b) Ord som er brukt i feil sammenheng.

Metoden motiverer og gir resultater!

Anders er 13 år. Han skal bli elektriker og han HATER engelsk

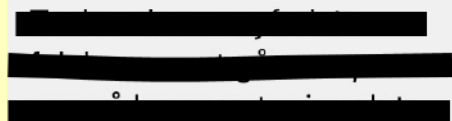
Ble bevisstgjort på å strukturere arbeide og skrive lydrett når han er usikker.

Anders da han oppdaget muligheten: «Det er jeg jo veldig flink til!»

ONS, 17:13

Nå skriver han en engelsk tekst. Han lurte på hvordan et ord skrives. Han kom selv på å skrive lydrett, og tp rettet ordet for han. Nå sitter han bare å smiler mens han skriver. Jeg har fått en ny unge!

Prøv selv – Vi ønsker tilbakemeldinger!

- Undervisningspersonell får gratis veilederlisenser.
Kontakt oss på bestilling@lingit.no
- Tilbud til foreldre som har behov for å følge opp barna:
gå til www.lingit.no/hjemme
- Hvordan søker vi NAV om Lingdys / Textpilot?
Gå til <https://lingit.no/om-dysleksi-og-hjelpemidler/>

Har du spørsmål eller vil vite mer?

- Kontakt Lingit på vår hjemmeside www.lingit.no
- Via e-post: support@lingit.no
- Via telefon: 73 60 59 22

For å få mer kompetanse om god bruk til din skole kontakter du oss via kurs@lingit.no